

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. באלמנה מן הנשואין כולי עלמא לא פליגי דלא פטרה דאין עשה דוחה לא תעשה ...
באלמנה מן הארוסין ... אתי עשה ודחי את לא תעשה 1
- ב. קשה עונשין של מדות יותר מעונשין של עריות..... 2
- ג. מה הם שניות..... 3
- ד. אם אמו..... 4
- ה. ואם אביו..... 5
- ו. ואשת אבי אביו..... 5
- ז. ואשת אבי אמו..... 6
- ח. ואשת אחי האב מן האם ואשת אחי האם מן האב..... 6
- ט. וכלת בנו וכלת בתו..... 7
- י. ומותר אדם באשת חמיו..... 8
- יא. ובאשת חורגו ... וחורגו מותר באשתו ובתו ואשת חורגו אומרת לו אני מותרת לך
ובתי אסורה לך..... 9
- יב. בת חורגו דאורייתא היא..... 9
- יג. אמו ערוה אם אמו שניה וגזרו על אם אביו משום אם אמו וטעמא מאי כולהו דבי
אימא רבתי קרו ליה..... 11
- יד. אשת אביו ערוה אשת אבי אביו שניה וגזרו על אשת אבי אמו משום אשת אבי אביו
... דבי אבא רבה קרו ליה..... 11

דף כא.

**א. באלמנה מן הנשואין כולי עלמא לא פליגי דלא פטרה
דאין עשה דוחה לא תעשה ... באלמנה מן הארוסין ...
אתי עשה ודחי את לא תעשה**

היתה היבמה אסורה על היבם באיסור לאו ועשה, כגון שהיתה נשואה ונפלה
לפני כהן גדול, שאסורה לו בלאו של אלמנה לכהן גדול ובעשה מהכתוב:
(ויקרא כא פסוק יג) והוא אשה בבתוליה יקח – בתולה ולא בעולה אינה

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

מתייבמת¹. שאין עשה דוחה לא תעשה ועשה². ואם בא עלי' כהן כגדול, לא נפטרה צרתה דאין עשה דוחה את ל"ת ועשה של אלמנה לכ"ג³.

ב. קשה עונשין של מדות יותר מעונשין של עריות

הוזהרנו⁴ בפרשת קדושים (ויקרא יט פסוק לה) לא תעשו עול בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמִּשׁוּרָה, וכל השוקל לחבירו או אפילו לעובד כוכבים⁵ במשקלות חסרות מן המשקל שהסכימו עליו בני אותה המדינה או המורד במדה חסרה מן המדה שהסכימו עליה, הרי זה עובר בלא תעשה. וי"א⁶ שאם עשה משקל או מדה חסרים עובר כבר משעת עשייתם אע"ג שלא שקל.

עונש⁷ המדות והמשקלות קשה מאד, שאי אפשר למודד או לשוקל שקר לשוב בתשובה הגונה, משום שאי אפשר להשיבו לבעלים כיון שלא יוכל לידע למי מדד וכמה פעמים מדד להן, ואף שיש לו תשובה קצת שיכול לעשות בו צרכי רבים⁸ מ"מ אין זה תשובה הגונה, שאין מחזיר ממש לנגזל עצמו וגם שבמשך הזמן נעשה הדבר אצלו כהיתר, ואמרו חז"ל כל המחליט עצמו לעבירה אין לו מחילה עולמית ולכך צריך לזהר בזה מאד⁹, משא"כ בשאר עבירות אפילו גדולות כעריות ועבודה זרה, שהן חמאים בינו ובין המקום יתברך, יש להן תשובה בחרטה וביודוי ובסינופים, והעובר על מדות

¹ וגם לטור אהע"ז סי' קעה; חוסן ישועות יבמות כ ב, הסוברים שאיסור עשה נדחה מפני מצות עשה, ואף כשיש עמו לא תעשה, ועי' יש"ש שם ושו"ת נוב"ק בתשובה שבסוה"ס, בד' הרמב"ם; קרי"ס יבום פ"ו; עי' פנ"י שם; עי' בהגר"א סי' קעד ס"ק א. ועי' שאנ"א סי' לג שלדעת הרמב"ם עשה בקום ועשה דוחה עשה בשוא"ת, והאריך להקשות ע"ז כתבו אחרונים (עיין תורעק"א יבמות פ"ו מ"ד; שו"ת חמד"ש או"ח סי' לא אות ה; חוסן ישועות יבמות כ ב; ברוך מעם דין עדל"ת דין ג פ"א; ערל"ג שם ושם יא ב; מלבושי יום טוב אהע"ז סי' יח; קה"י יבמות סי' מב. ועי' חקרי לב אהע"ז סי' סח) שעשה של בעולה לכהן גדול הוא מצות עשה, שאינה נדחית מפני עשה אחר

² ואף לרשב"א כתובות מ א, והובא בשמ"ק שם שאיסור עשה של בעולה לכהן גדול חשוב כלאו להדחות מפני עשה, עיין שו"ת נוב"ק בתשובה שבסוה"ס. ועי' המגיה באב"מ סי' קעד אות ב שאינה מתייבמת מן התורה, לפי שריבוי הכתוב "יבמתו", שבא לומר שיש יבמה שאינה עולה ליבום ועולה לחליצה, והיא יבמה מחייבי עשה או חייבי לאוין ועשה, אף בא למעט שאינה מתייבמת

³ ב"ש קעד א

⁴ סה"מ ל"ת רעא

⁵ כ"ב בשו"ע חו"מ רלא א ובחינוך שם כתב שהוא איסור דאורייתא אבל דעת הב"ח שאינו אלא איסור דרבנן ובשו"ע הרב בלי' מדות ומשקלות סעי' ב כתב שהוא דאורייתא

⁶ מנחת חינוך מצוה רנה אות א ד ה

⁷ שו"ע ונו"ב חו"מ רלא יט

⁸ וכמו שאמרו (ב"ק צד): בגזלנים ובמלוה בריבית דאינן יודעין ממי גזלו וממי לקחו ריבית. סמ"ע שם לד

⁹ ערוה"ש שם סעי' יח קונטרס מדות ומשקלות לח"ח

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

ומשקלות הרי הוא ככופר ביציאת מצרים, שהרי הוא מסתיר דרכו שלא יביטו בו בני אדם, ומהקב"ה אינו מתירא בסברו שאין השגחה מהש"י על מעשה בני אדם, וכל הכופר בהשגחה כופר ביציאת מצרים, ששם נתברר גודל השגחה שנגלה עלינו הש"י בכל אותות ומופתים שעשה למצרים.

ג. מה הם שניות

כתיב¹⁰ בפרשת עריות (ויקרא יח פסוק יח) וְאִשָּׁה אֶל אַחֶיהָ לֹא תִקַּח – קיחה לשון קדושין משמע ואמרה תורה אשה אל אחותה לא תקח דמשמע כשיש לך אשה אחרת לא תקדש את אחותה, וע"כ פירושו לא יהא לך בה קדושין, כלומר אין קידושין תופשין לך בה. ובאותה פרשה הוקשו כל העריות להרדי, למדנו מכאן שכל אשה שהיא אסורה על האדם בין באיסור מיתת ב"ד בין באיסור כרת מחמת שהיא עליו באיסור ערוה מאחת מן השמונה עשרה העריות הכתובות בתורה¹¹, גם קידושין אין תופשין לו בה, ואינה צריכה גט ממנו אלא מותרת לכל אדם בלא גט.

ודוקא ערוה שהיא מן התורה, אבל כל שהיא אסורה עליו מחמת ערוה מדרבנן, קידושין¹² תופשין לו בה¹³. והרי זו מקודשת קדושין גמורים¹⁴, וצריכות גט¹⁵.

¹⁰ שו"ע ונו"כ ולבוש אבהע"ז טו א

¹¹ והן י"ח עריות שבתורה לבד מנדה ואשת איש וזכר ובהמה וכולן מ' בתורה לבד בתו דיליף מג"ש הנה הנה כמ"ש ביבמות וסנהדרין וחמותו ואם חמותו ואם חמיו הן בכלל אשה ובתה כו' כמ"ש רש"י בריש יבמות וכמ"ש בר"פ הנשרפין וכולן מפו' במתני' דריש יבמות חמש עשרה כו' ומתני' שש עריות כו' ודל מהן דחשיב אשת אחיו ג"פ ואחותו ב"פ נשאר י"ח עריות. ביאור הגר"א שם א

¹² ולדעת הט"ז שם א אף אם לא יבא עליה אח"כ מ"מ בקידושין לחוד יש ג"כ איסור דרבנן דגליא דעתיה שאינו חש לדברי חכמים ועושה פעולה לישאנה ונראה דבזה חמור איסור דרבנן משל תורה דאלו בשל תורה אין איסור כ"כ בקידושין לחוד דהא לא (אהני) מעשיו וממון שנתן הוה מתנה כדאיתא פ"ק דב"מ אדם יודע שאין קידושין תופסים באחותו וגמר ונתן לשם מתנה או לשם פקדון משא"כ באיסור דרבנן שקידושין תופסין אהני מעשיו על כן יש איסור שמראה שפוקר על דברי חכמים.

¹³ דאף על גב דרבנן אסרוה לו לישא אותה לאו כל כמיניה ולאפקועי קידושיה אלא צריכה ממנו גט, וכן המקדש ספק ערוה צריכה גט מספק

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם מד ז ואם יבא רחוק ויקדשנה לדעת הט"ז אין קידושי האחר תוסים כלל ואינה צריכה ממנו גט ולדעת הב"ש ס"ק א בדעת הד"מ אף על גב מדאורייתא מקודשת לזה מ"מ אם בא אחר וקידשה תופסין קידושי השני, ולדעת הח"מ דוקא אם לשני אינה אסורה כלל ואז הוא ספק, אך אם גם לשני אסורה ודאי אינה צריכה גט כלל משני. ועיין בבית מאיר שם

¹⁵ שו"ע שם טו

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

וכתב הרמב"ם¹⁶ חכמים אסרו כ"ז נשים מחמת שהן דומות לעריות שאסרתן תורה כדי שלא יפגע בערוה עצמה ונקראות שניות לעריות מפני שהן שניות וסמוכות לערוה ואלו הן:

משום אמו גזרו – אם אמו, אם אביו, אם אבי אביו, אם אבי אמו,

משום אשת אביו גזרו – אשת אבי אביו, אשת אבי אמו, אשת אבי אבי אביו,

משום אשת אחי האב מן האב – גזרו אשת אחי האב מן האם, אשת אחי האם מן האב, אשת אחי האם מן האם, אשת אחי אבי אביו מן האב,

משום אחות אביו גזרו – אחות אבי אביו, ואחות אם אמו בין מן האב ובין מן האם,

משום כלתו כלומר אשת בנו גזרו – כלת בנו, כלת בתו, בת בן בנו, בת בן בתו, בת בת בנו,

משום אשה ובתה גזרו – בת בת בתו, בת בן בנו, בת בן בתו, בת בת אשתו, בת בת בן אשתו, בת בת בת אשתו, אם אם אמתו, אם אם חמיו, אם אבי חמיו, אם אבי חמותו. והבא על אחת מהשניות במזיד מכין אותו מכת מרדות מדבריהם.

מכל אלו העריות בין דאורייתא ובין דרבנן אין כח לשום בית דין בשום מקום ובשום זמן להתיר ולהקל כלל וכלל. ואי אפשר לשום רב בעולם ולא שום קיבוץ כמה רבנים להתיר אפי' כל שהוא בשום זמן.

אין שום חילוק בין האסורות מן התורה לשניות כי הכל מן התורה (מלבד לענין תפיסת קידושין). ואחד דברים שלמדו אותם מפי השמועה. והם תורה שבע"פ ואחד דברים שלמדו מפי דעתם. באחד מהמדות שהתורה נדרשת בהן ונראה בעיניהם שדבר זה כך הוא. אחד דברים שעשאום סייג לתורה ולפי מה שהשעה צריכה. והן הגזירות והתקנות והמנהגות כל אחד ואחד מאלו השלשה ברים מצות עשה לשמוע להן, והעובר על כל אחד מהן עובר בלא תעשה, הרי הוא אומר על פי הדברים אשר ירוך אלו התקנות והגזירות המנהגות שיורו בהם לרבים כדי לחזק הדת ולתקן העולם. ועל המשפט, אשר יאמרו אלו דברים שילמדו אותן מן הדין באחד מן המדות שהתורה נדרשת בהן, מכל הדברים אשר יגידו לך זו הקבלה שקבלו איש מפי איש ואין שום הפרש בין איסורי דאורייתא לדרבנן כי כל העובר עליהם מורד בה' ובתורתו ואינם נחלקים אלא בעונש העובר¹⁷.

ד. אם אמו

¹⁶ שם ה

¹⁷ שו"ת חתם סופר ח"ג אה"ע א סי' לו ועיי"ש איך שמנה כל העריות והייבי לאוין ועשה

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

אמו¹⁸, אסורה לו מן התורה. שנאמר (שם ז) וְעֵרֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה, ואם היא גם אשת אביו חייב עליה שתיים משום אמו ומשום אשת אביו.

שניה לה אם אמו שאינה אסורה לו אלא מדרבנן, כדי שלא יפגע באמו¹⁹, וגזרו בזו שלא יהא לה הפסק באיסורה, ר"ל שאפילו אם אם אמו עד למעלה אסורה לו, שמכיון שיש בדורות אלו ערוה דאורייתא דהיינו אמו גזרו על כולן משום אמו שלא יבוא להליף באמו.

ה. ואם אביו

אם אביו²⁰ אסורה לו מדרבנן²¹, כמו שיבואר להלן, שגזרו עליה משום אם אמו, אף על גב דאם אם אמו גופה גזירה משום אמו היא, אין זה גזירה לגזירה דחדא גזירה הוא כיון דבחדא מדרגה קיימי אך בשונה מאם אמו, מכאן ואילך כגון אם אם אביו או אם אביו מותרת לו. על אף שאם אמו אמרו שאפילו הפסק אין לה למעלה ואפילו אם אם אביו עד למעלה גזרו עליהן שיהו אסורין לו, ואף על גב דבכל אלו אין בדורותן ערוה דאורייתא, גזרו עליהן משום דקרובות הן לאיחלופי באם אם אמו ובאותן אין להן הפסק למעלה, וגזרו באלו גם כן שלא יהא להן הפסק למעלה, וחדא גזירה היא.

ו. ואשת אביו

אשת אביו²² אביו אסורה לו מדרבנן, ואפילו אם אביו אינו חי או שאם אמו אינה חיה וזו אין לה הפסק, שאשת יעקב אבינו אסורה על אחר ממנו.

¹⁸ שו"ע ונו"כ שם ב

¹⁹ ואסורה כיון שיש בה דררא דערוה דאורייתא דהיינו אמו וגזרו רבנן על אם אמו כדי שלא יפגע באמו (רש"י ד"ה אם אמו)

²⁰ שו"ע שם ד

²¹ ואע"ג שאין בה דררא דערוה גזרו בה לפי שהיא דומה לאם אמו ולא הוי גזירה לגזירה משום דתרווייהו אימא רבתא קרי להו (רש"י שם) וכתב בהנהות פרישה אות ה דאע"ג שיש בה ערוה דאורייתא דהא אם אביו היא אשת אביו אביו שהיא ערוה משום אשת האב מ"מ גם באנוסת אביו אביו שאינה אסורה דאורייתא משום אשת אביו גזרו בה משום אם אביו

²² שו"ע ונו"כ שם ו וב"ש

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

אב ובן מותרים לישא שתי אחיות שאין להוסיף על השניות שמנו חכמים²³. ולהחוששים לצאת ר' יהודה החסיד²⁴ אסור להם לישא אא"כ מתה אחת מהאחיות²⁵ כגון הנשואה לאב שאז מותר לבן לישא אחותה.

ז. ואשת אבי אמו

אשת²⁶ אבי אמו אסורה לו מדרבנן, היא בלבה. וי"א דאשת אבי אם אביו אסורה לו.

ח. ואשת אחי האב מן האם ואשת אחי האם מן האב

אשת אחי אביו²⁷ מן האב בין מן האירוסין בין מן הנשואין, ואפילו אחר שגירשה אסורה לו מן התורה. שנאמר (שם יד) עֲרֹת אָחִי אֶבְיָךְ לֹא תִגְלֶה אֶל אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרַב דְּדָתְךָ הוּא אֲבִל אֵשֶׁת אָחִי אֲבִיו מִן הָאֵם, אֵינָה אֲסוּרָה אֲלֵא מִדְּרַבְנָן²⁸. וכן אם אנס או פיתה אחי אביו אשה וכן אם בא עליה דרך זנות הרי היא מותרת לו²⁹.

אחות אביו ואחות אמו, אסורות לו מן התורה³⁰, שנאמר (שם יב – יג) עֲרֹת אָחֹת אֶבְיָךְ לֹא תִגְלֶה שְׂאֵר אֶבְיָךְ הוּא, עֲרֹת אָחֹת אֶמְךָ לֹא תִגְלֶה כִּי שְׂאֵר אֶמְךָ הוּא בין שהאחות היא מן האב בין שהיא מן האם בין מנישואין בין מן הזנות³¹. ו בעריות אלו דאחות אב ואם לא גזרו רבנן בשניות להן משום דידחו, ולפיכך מותר³² אדם בבית אחי אביו ובבית אחי אמו, ואחי אביו ואחי אמו מותר באשתו ובבתו.

²³ ואע"ג שבצוואת ר' יהודה החסיד ובספר חסידים סי' תעז כתב שלא ישאו אב ובנו שתי אחיות כבר כתב בנודע ביהודה תניא אבהע"ז סי' ע"ט שלא דיבר רק לשעה או למשפחתו ועיין בשו"ת שב יעקב סי' כ"ג ועיין חת"ס אהע"ז ב סוס"י קטז דמאן דקפיד לא קפדינן בהדי ובמיוחד בדבר מצוה

²⁴ עיין בפ"ת אבהע"ז סי' ב' ס"ק ז' וביו"ד קט"ז ס"ק ו'

²⁵ עיין במקור החסד לצוואת ר"י החסיד אות לד

²⁶ שו"ע שם ז

²⁷ שו"ע שם ח

²⁸ דילפינן ביבמות נד מקרא דבוה רק אחוה מן האב אסורה מן התורה אע"ג שבכל עריות אין חילוק בין אחוה מן האב לאחוה מן האם

²⁹ ברמב"ם איסורי ביאה פ"ב הי"ג

³⁰ שו"ע שם טז

³¹ כדאיתא ביבמות נד

³² שו"ע שם יז, וטעמא משום דאיתפליג דרא, כלומר נתרחה הקורבה ולא אתו למיחלף, וכן אחי אביו ואחי אמו מותרין באשתו ובבתו, ולא אמרינן אם נתיר להם אשתו יתחלף לומר כשם שאשתו מותרת להם גם

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

אשת³³ אחי אמו, בין מן האם בין מן האב, אינן אסורות אלא מדרבנן³⁴. גזרו ג"כ עליהן משום אשת אחי האב מן האב.

ומכאן ואילך³⁵, כגון אשת אחי אבי אביו מן האם ואשת אחי אם אמו בין מן האב בין מן האם, מותרות. ואשת אחי אבי אביו מן האב, ואחות אבי האב בין מן האם בין מן האב, ואחות אם האם, מותרות. ויש מי שאוסר³⁶ באלו³⁷.

ט. ונלת בנו ונלת בתו

אשת בנו בין מן האירוסין בין מן הנישואין ואפילו מת בנו או שגירשה ואפילו בנו ממזר מחייבי כריתות אסורה לו מן התורה, שנאמר (שם טו) עֲרֹת פֶלְתָּךְ לֹא תִגְלֶה אִשְׁתְּ בְנֶךָ הוּא לֹא תִגְלֶה עֲרֹתָהּ, אבל אנוסת ומפותת בנו או שבא עליה בנו דרך זנות מותרת לו, שניות אשת בן בנו ואשת בן בת בנו אסורה מדרבנן, ואין לה הפסק עד שתהיה אשת אחד מאתנו אסורה על יעקב אבינו³⁸.

אשת בן בת בנו³⁹ אסורה מדרבנן וי"א שמותרת⁴⁰.

נשותיהם מותרת לו והרי הם אסורות עליו שהרי הן אשת אחי אביו ואחי אמו, לא גזרינן בהכי דאיתפליג דרי. לבוש שם

³³ שו"ע שם ט

³⁴ ואם עבר בשוגג שסבר שבזה מותר וכנסה אין כופין אותו לגרש כיון דאינה כשאר שניות אלא דורות אחרונים אסורה (שו"ת מנחת עני סי' נד מובא בפתחי תשובה ס"ק ח) אבל שלא בשוגג כופין לגרש ודלא כיש מקילין שאין כופין (ב"ש שם ס"ק טז) ובאבני נזר סי' נד וכן בכתב סופר יו"ד סי' קסה ס"ל דאף בשוגג כופין לגרש ואפילו באונס כופין לגרש אע"ג שאין בו דין יהרג ועל יעבור כיון שאינה מן השניות (דבשניות הדין דיהרג ועל יעבור) ואפילו אם יצאו לתרבות רעה בגלל זה אין לדין לחוש לזה אמנם אם יש להם ילדים אין לבופם אם יש לחשוש שיצאו הילדים לתרבות רעה "דטוב לנו למשוך ידינו מלאבד נפשות אלו בשביל שאחרים יקחו מוסר דמה לי לתקן אחרים ולאבד אלו הילדים"

³⁵ שו"ע שם יח

³⁶ וטעמא משום דבשלמא אשת אחי אבי אביו מן האם דמותרת, היינו משום דלמטה ממנה שהיא אשת אחי אביו מן האם לאו ערוה דאורייתא היא אלא שנייה לכך לא גזרו בה, אבל אשת אחי אבי אביו מן האב דלמטה ממנה ערוה דאורייתא דהיינו אשת אחי האב מן האב, גזרו עליה משום הך דלמטה ממנה.

³⁷ באבני ישיש ה"א סי' קו כתב דכל הפוסקים התירו בזה וא"כ ודאי אין צריך להחמיר בזה ובפרק שהמחבר כתב בלשון יש מי שאוסר שכוונתו להביא דיעה זו רק לחלוק לה כבוד ואפילו לפי הש"ך יו"ד סי' רמב בכללי הוראה שאפשר שהביא המחבר דעה ביש מי שאוסר כדי שעכ"פ יחוש לעצמו כדברי היחיד באיסור תורה מ"מ להרות לאחרים הם מלהזכיר וגם אפשר דדיעה זו שאסרה אינו אלא באשת אחי אבי אביו מן האם ואחות אחי האב בין מן האם בין מן האב שיש בה קורבה דאב ולא בשאר וכן בשו"ת רע"א מהד"ת סי' מת היקל כדיעה א' אמנם בשו"ת אחיעזר ה"ג סי' יח כתב דיש להחמיר בזה ועיין שו"ת חת"ס ה"ב סי' קכט ואכמ"ל

³⁸ רבכ"ם איסורי ביאה פ"ב הי"ג, שו"ע שם יט

³⁹ ב"ש ס"ק יז

⁴⁰ אר"ן צבי ס"ק יט ובית משה ס"ק יא

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

אשת בן בתו⁴¹ אסורה מדרבנן⁴², ויש לה הפסק.

אשת⁴³ בן אשתו מותרת לו, ובן אשתו מותר באשתו.

כלת בן בתו מותרת וכן כלת בן בת בנו⁴⁴.

י. ומותר אדם באשת חמיו

אם⁴⁵ אשתו ואמה⁴⁶ ואם אבי אשתו, אסורות מן התורה⁴⁷. שנאמר (שם יז) עֲרֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה אֶת בֵּת בְּנֶה וְאֶת בֵּת בְּתָהּ לֹא תִקַּח, ושניה להם אם אם אשתו ואם אם אבי אשתו ואם אם אבי אשתו ואם אבי אם אשתו, שאסורות לו מדרבנן ואין להם הפסק. ואחות אם אשתו מותרת לו⁴⁸ אחר מות אשתו, ולהרמב"ם⁴⁹ יש להם הפסק ואין אסורות אלא אם אם אבי אשתו בלבד ואם אם אשתו בלבד ואם אם אשתו בלבד ואם אם אבי אשתו בלבד⁵⁰.

מותר⁵¹ אדם באשת חמיו⁵², וחמיו מותר באשתו. ויש מי שאוסר וכן נהגו. ומעולם לא נשמע במדינות הללו⁵³ מי שנשא אשת חמיו.

⁴¹ שו"ע שם ב

⁴² בשלמי נבורים כתב דאסורה רק אם יש לו כלת בנו דגזרו אחד אטו השני אבל בב"ש ס"ק ג כתב דמדלא חילקו הפוסקים משמע שבכל גווני אסורה וכן דעת רוב האחרונים

⁴³ שו"ע שם כא

⁴⁴ ב"ש שם

⁴⁵ שו"ע שם טו

⁴⁶ שהרי הם בכלל אשה ובתה שהרי נשוי לבתה וא"כ היא האשה דקרא

⁴⁷ משמע בין מהיים בין לאחר מיתה ועיין שו"ת רע"א סי' קכא דלדעת הרמב"ן אם מתה אשתו חותנתו אסורה עליו רק באיסור עשה ונ"מ דקידושין תופסין בה עכ"פ מספק והיה לו למחבר להזכיר את זה ועיין נודע ביהודה אבהע"ז תנינא סימן קמח

⁴⁸ כ"כ בשערי דיעה סי' י וכתב שע"כ הוא דאל"כ תיאם אשתו שיש לוכנון שמתה אשתו ונשא אחרת והלך חמיו הראשון ונשא אחות אשתו השניה וא"כ עכשיו נשוי לאחות חמותו ויצטרך לגרש אשתו וזו הודאי אינו מסתבר דדרכיה דרכי נועם כתיב

⁴⁹ שם

⁵⁰ וברמב"ם שם סיים "נמצאו השניות שאין להן הפסק ארבע אם האם עד למעלה ואם האב עד למעלה ואשת אבי האב עד למעלה ואשת בן בנו עד למטה" וזהו לשיטתו

⁵¹ שו"ע שם כד ובנודע ביהודה קמא אבהע"ז סי' כו ובתב"ש סי' לב

⁵² ואם מותר אחר מות אשתו וכן מה הדין בפילגש חמיו ויתר פרטי הדינים עיין באותר הפוסקים שם אות נו אריכות גדולה בענין זה ואכמ"ל

⁵³ היינו במדינות אשכנז אבל המחבר ס"ל כדיעה א' שהרי כשכותב דיעה א' בסתם ודיעה שניה ביש אוסרין או יש אומרים כוונתו להביא דיעה ב' רק לחלוק לה כבוד וכמש"כ בחלקת מחוקק אבהע"ז סי' א ס"ק יא והביאוהו בספרי הכללים עכ"פ הפוסקים נקטו כמנהג אשכנז

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

יא. ובאשת חורגו... וחורגו מותר באשתו ובתו ואשת חורגו אומרת לו אני מותרת לך ובתי אסורה לך

אשת בן אשתו מותרת לו, ובן אשתו מותר באשתו

מותר אדם בבת אשת אביו שיש לה מאיש אחר, ואפילו חורגו הגדלה בבית מותרת לאחיו, ולא חיישינן למראית העין לומר שהיא נראית כאחותם, דקלא אית להו והכל יודעין שאינה אחותם.

אשת אחיו, בין מן האב בין מן האם, בין מן הנשואין בין מן הזנות, ואפילו ממזר מחייבי כריתות⁵⁴ אסורה מן התורה. ואפילו גירשה אחיו או מת (במקום שאין מצות יבום כגון שיש לו בנים) אבל אנסת אחיו או מפותתו או שבא עליה בזנות הרי היא מותרת לו⁵⁵.

אם היתה משודכת לאחיו ובא עליה אחיו מותרת לו⁵⁶.

אשה⁵⁷ שנתקשרה בשידוכין עם בחור אחד אפילו הרתה ממנו לזנונים ועזבה והלך למדינה אחרת ואחר איזה שנים נתקשרה בשידוכין עם אחיו של הבעל מותר לו לישאנה⁵⁸.

שני אחים חורגין הגדלים יחד בבית, מותר כל אחד באשת חברו, ולא חיישינן למראית העין לומר שנראה כאשת אחיו⁵⁹.

מותר אדם באשת בן אחיו ובאשת בן אחותו. ומותר בבת אחיו ואחותו, ומצוה לישא אותה שנאמר ומבשרך אל תתעלם⁶⁰.

יב. בת חורגו דאורייתא היא

⁵⁴ א"כ נולד מהשפחה או הגויה ועיין לעיל סעיף כא

⁵⁵ רמב"ם איסורי ביאה פ"ב הי"ג ושם סעי' כב

⁵⁶ ולא אמרינן כיון שהיתה משודכת לו מסתמא בא עליה לשם קידושין דהא בעינן עדים וודאי כשבעל לא היו עדים דעל דבר כזה ודאי היה מתחבא כיון שהוא פריצות ועוד כיון דפנויות דידן נדות הם וא"כ כיון שבעל אותה מוכח דלא חייש לאיסור כרת וא"כ ודאי לא חש לבעול לשם קידושין ולהזמין עדים כדי דלא תהיה בעילת זנות דאם אינו מקפיד על ביאת כרת ודאי אינו מקפיד על ביאת זנות. נחלת בנימין סי' ד

⁵⁷ שו"ת בנין ציון החדשות סימן יט

⁵⁸ ואין לחשוש שמא יחזור האב הראשון ומשום שלבו גם בה יבעלנה אין חשש בזה ע"פ מה דאמרינן (דף כ"ו) נשי לגבי נשי שכיחן גברי לגבי גברי לא שכיחן ועל כן בנידון זה שהחשש יהיה משום אח לגבי אח לא חיישינן גם בזמן שהבעל בהיים ועל כן מותרת לינשא לאח הבעל אם לא שיש עדים שהבעל קדשה (שם)

⁵⁹ שו"ע שם כג ועיין בעצי ארזים ס"ק כט שהביא מהירושלמי דב' חורגין אסורין ופירש דהיינו באח ואחות חורגים שאסורים זה בזה אבל בב' אחים אין איסור לישא אשת חורגו אפילו להמחמירים כהירושלמי

⁶⁰ שו"ע שם כה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

בת אשתו⁶¹ ובת בתה ובת בנה, אסורות לו מן התורה. ודוקא בת אשתו ואפילו היא אשתו מן האירוסין⁶², ואפילו נולדה הבת אחר שגירש את אמה ונשאת לאחר⁶³ אבל בת אנוסתו או מפותתו אסורה לו מדרבנן מחיים ומותרת לו לאחר מיתת אמה. ואפי' בחיים, אם כנס לא יוציא.

שניה⁶⁴ להם בת בת אשתו ובת בן בן אשתו, אסורות מדרבנן ואין להם הפסק. ולהרמב"ם יש להם הפסק ואין אסורים אלא⁶⁵ בת בן בן אשתו בלבד ובת בת אשתו בלבד.

בת בת אשתו ובת בן בן אשתו, אסורות מדרבנן ואין להם הפסק. ולהרמב"ם יש להם הפסק.

בתו ובת בתו ובת בנו, אסורות לו⁶⁶ מן התורה שנאמר (שם י) עֲרוֹת בַּת בְּנֵךְ או בַּת בְּתוּךָ לֹא תִגְלַח עֲרוֹתָן כִּי עֲרוֹתָן הֵנָּה, ואפילו הם מאנוסתו או מפותתו⁶⁷. שניה להם בת בת בנו ובת בת בתו ובת בן בנו ובת בן בתו, שאסורות מדרבנן ואין להם הפסק⁶⁸. וכן אומר בירושלמי שאברהם אסור בכל נשי ישראל, ושרה אסורה בכל אנשי ישראל. ולהרמב"ם⁶⁹ יש להם הפסק⁷⁰ ואין אסורים אלא בת בת בנו בלבד ובת בן בנו בלבד ובת בתו בן בתו בלבד.

דף כא:

⁶¹ שו"ע שם יג

⁶² דהיינו שעדיין לא נכנסה לחופה והוא כדעת המ"מ פ"ב מאיסורי ביאה ה"ז וכמו שכתב בפתחי תשובה כאן סק"ה ובשער המלך פ"י מאישות בקונטרס חופת התנים ס"ה דייק מתוס' דרך באשתו מן הנישואין אסורה לו מן התורה ועיין בפ"ת מה שהאריך ועיין קהלות יעקב (להגרי"י קניבסקי) ח"ב סי' י

⁶³ כ"כ בכנסת הגדולה בשם הר"מ מטראני ח"א סי' רלד ועיין בשו"ת אחיעזר ח"א סי' יא שנשאל בכגון זה וכתב דזה דומה לאשת אחיו שלא היה בעולמו שאמרינן להדיא בגמ' שאסורה עליו משום אשת אח וה"ה כאן ועיי"ש שהביא שנסתפק בזה בערוך לנר יבמות דף ט ובשו"ת בנין ציון סי' קלו הוכיח שודאי אסורה משום ערוה מהבה"ג עיי"ש

⁶⁴ שו"ע שם יד

⁶⁵ אבל בת בן בן אשתו ובת בן בת אשתו אינם אסורים כמש"כ בביאור הגר"א שם ס"ק כג ועיין חזו"א אבהע"ז ליקוטים סי' ט על יבמות כא אות ג

⁶⁶ שו"ע ונו"כ שם יב

⁶⁷ וחייב מיתה שייך בהם רק אם היו חבושים יחדיו בבית האסורים שודאי נולדה הבת ממנו דאל"ה איכא למימר דכשם שבא עליה הוא יכול להיות שבא עליה אחר וא"א לחייב מיתה (עצי אלמוגים ס"ק טז)

⁶⁸ וכן דעת הרמב"ן והרשב"א והרא"ש יבמות כב ע"א וכ"פ בביאור הגר"א כאן סקכ"א

⁶⁹ פ"ו ה"א מאישות

⁷⁰ דבסוגיא יבמות הנ"ל הוא איבעיא דלא איפשיטא ועיין ברשב"א שם שיש שפסקו לקולא דספק דרבנן לקולא ואפשר שזהו דעת הרמב"ם אבל במ"מ ברמב"ם שם פירש בדרך אחר ועיין בעצי אלמוגים ס"ק טו ועיין באפי זוטרי ס"ק טו דבכל הנך דפליגי רבוותא אם יש להן הפסק או לאו אם בא לימלך מורין לו לאיסור אך אם עבר ונשא לא כייפינן ליה להוציא מלבד בקרובות דידה שפסקו להדיא בירושלמי לאסור

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

יג. אמו ערוה אם אמו שניה וגזרו על אם אביו משום אם אמו וטעמא מאי כוללהו דבי אימא רבתי קרו ליה

ואם אבי⁷¹ אמו גזרו עליה גם כן, והיא בלבד ואפילו אם אמו כבר מתה, דדמיא זו לאם אם אמו, ואם אם אמו כבר אמרנו שהיא בכלל אותן שגזרו עליהן משום אמו, ואין זה גזירה לגזירה דחדא גזירה היא, דכולהו אמא רבתא קרו להו, וגזרו סתם על אמא רבתא משום אמו, מיהו בזו באם אבי אמו לא גזרו אלא עליה לברדה, אבל על אם אם אבי אמו או על אם אבי אבי אמו לא גזרו, וטעמא משום שבכל הדורות הללו שמעיד אבי האם אין בהן ערוה דאורייתא לא גזרו אלא על אחת שהיא דמי לאם אם אמו וקרובה לאיחלופי באמא רבתא ולא יותר. וי"א⁷² שגם בזו אין לה הפסק עד עולם וראוי להחמיר בכל עוז במעלת היוחסין⁷³.

אם אבי אביו אסורה לו מדרבנן היא בלבד⁷⁴ וי"א⁷⁵ שגם בזו אין לה הפסק עד עולם, וראוי להחמיר בכל עוז במעלת היוחסין⁷⁶.

יד. אשת אביו ערוה אשת אבי אביו שניה וגזרו על אשת אבי אמו משום אשת אבי אביו... דבי אבא רבה קרו ליה

אשת אביו אסורה לו מן התורה⁷⁷, שנאמר (שם ה) עֲרֹוֹת אִשְׁתְּ אָבִיךָ לֹא תִגְדֹּל עֲרֹוֹת אָבִיךָ הוּא, בין שהיא אשתו מן הנשואין בין מן האירוסין, בין בחיי אביו בין בשמת אביו או גירשה. בין אם היא אמו ובין אם אינה אמו, אבל אמה מותרת לו. וכן אם אנס או פיתה⁷⁸ אביו אשה או בא עליה דרך

⁷¹ שו"ע ונו"כ שם ג ב"ש ג

⁷² ביאור הגר"א ס"ק י בליקוט כשיטת רש"י

⁷³ ישועות יעקב שם

⁷⁴ שו"ע ונו"כ שם ה

⁷⁵ ביאור הגר"א ס"ק י בליקוט כשיטת רש"י

⁷⁶ ישועות יעקב שם

⁷⁷ שו"ע שם ה, ובפוסקים בשם משנה למלך בפ"ב מאיסורי ביאה

⁷⁸ אע"ג שבשו"ע לא הזכיר מפותת אביו כתב בהאלף לך שלמה סי' עה דהוא ק"ו מאנוסה שמוכרת היה לישאנה מדין לו תהיה לאשה וא"כ הרי היא קרובה אביו קצת ובכל זאת מותרת כ"ש מפותת אביו אבל פילגש אביו אסורה לו

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

זנות, מותרת לו ואפילו בחיי אביו אבל אם היא היה ביחד עם אביו אסורה לו עד שירחיקנה⁷⁹.

שניה לה⁸⁰ אשת אבי אביו בין מן הנשואין בין מן האירוסין שאסורה לו מדרבנן⁸¹, שגזרו עליה משום אשת אביו, בין בחייו ביו במותו וזו אין לה הפסק, עד למעלה כגון אשת אבי אביו ואבי אבי אביו, עד שאשת יעקב אבינו אסורה על אחד ממנו. דכיון שיש בדורותיה ערוה דאורייתא דהיינו אשת אביו גזרו על כולן אבל אנוסתו ומפותתו מותרת דלא עדיף מאביו ממש.

וכן אשת אבי⁸² אמו אסורה לו⁸³ מדרבנן, שגזרו עליה משום אשת אבי אביו, שאם יתירו אשת אבי אמו יבואו להתיר גם אשת אבי אביו שבאותה מדרגה היא עמה שלשניהם אבא רבה קרו להו, הילכך אסרו שתיהן וחדא גזירה היא ואין זה גזירה לגזירה.

ודוקא אשת אבי אמו לבדה אסרי, אבל מכאן ואילך כגון אשת אבי אביו אמו או אשת אבי אם אמו מותרת לו, דכיון שאין בדורות אלו ערוה דאורייתא לא גזרו אלא⁸⁴ על אשת אבי אמו לבדה⁸⁵ שהיא דומה במדרגה לאשת אבי אביו. וכן אשת אבי אם אביו אסורה לו⁸⁶.

אחות אשת אביו שאינה אמו מותרת לו⁸⁷.

⁷⁹ חיים לעולם ח"ב סי' ה

⁸⁰ שו"ע שם סעי' ו ובעני אלמונים ס"ק ה

⁸¹ משום אשת אביו הכתובה (רש"י יבמות שם)

⁸² שו"ע שם ז

⁸³ ואע"ג דאשת אבי אמו גזירה משום אשת אבי אביו דתרווייהו אבא רבא קרו להו והילכך חדא הוא (רש"י שם):

⁸⁴ ולא גזרו על שאר דורות באישות אבי האם מטעם דדילמא אתו למיחלף אלו באלו, שכשיתירו אשת אבי אביו אמו יבואו להתיר גם אשת אבי אביו האב עד למעלה, לא חשו לזה משום דקים להו לחז"ל שדרך האדם להיות רגיל לילך אצל קרובותיו ממשפחת אביו מפני שיודע שיש שם קורבה, ואינו רגיל לילך אצל קרובותיו ממשפחת אמו דלא חשיב בעיניו קורבתם קורבה כל כך, ונחשב בעיניו קורבה דמשפחת אב יותר מקורבת ממשפחת אמו, ולא מחלפי קורבת אב בקורבת אם, אלא שבאשת אבי אמו גזרו משום אשת אבי אביו מטעמא דתרווייהו אבא רבה קרי להו ואתי למיחלף. לבוש שם

⁸⁵ ואע"ג דהראב"ה ס"ל דאסורה עד עולם אין לדחות דברי הרמב"ם והטור ומשמעות דברי הר"ף מפני דברי הראב"ה (ב"י שם)

⁸⁶ ואע"ג שיש חולקים בזה הפוסקים נקטו כדעה זו עיין אוצר הפוסקים שם אות טז

⁸⁷ שלחן העזר סי' א פ"י אות יב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

מותר⁸⁸ אדם בבת אשת אביו שנולדה לה מאיש אחר, ואפילו אחות חורגת, ואפילו היא בת אשת אב שגדלה בבית בין האחין מותרת להם, ולא חיישינן למראית העין⁸⁹ שנראית כאחותם. ולהחוששים לצאת ר' יהודה החסיד⁹⁰ אסור להם לישא, והמנהג⁹¹ שאין חוששים לכך.

⁸⁸ שו"ע שם יא

⁸⁹ ואע"ג דבאשת חמיו אסרינן משום מראית העין שנראית כאם אשתו כתב בשו"ת התם סופר חלק ד (אה"ע ב) סי' קכח "נלע"ד דמשום הכי אית ליה קלא להורגים דודאי ניכר לכל כמעט עיון ההפרש בין אהבת אחים זה לזה לאהבת החורגים והטבע לא ישתנה לעולם ובוזה יודע איפה כי אינה אחוה ממש משא"כ אשת חמיו נראית כאם אשתו משום שהי"ב אדם בכבוד אשת אביו מן התורה (ואפילו להסוברים שאין חייב בכבודה מן התורה עיין יו"ד סי' רמ סעי' כא עכ"פ חייב מדרבנן משום אשתו) ואפילו לאחר מות האב מ"מ נכון לכבדה כמ"ש בש"ע יו"ד סי' רמ סעי' כא מהא דכתובות קג ע"א ומשו"ה מתחזי כאמה ממש ונראה אפילו אי אפסקיה גברא אחרניא שאשת חמיו נישאת לאיש אחר אחר מיתת חמיו ואעפ"י שפשוט הוא כי אז מסתלק חיוב הכיבוד לגמרי ואית ליה קלא שאינה אמה מ"מ לא פלוג רבנן ואסורה לו"

⁹⁰ עיין בפ"ת אהע"ז סי' ב' ס"ק ז' וביו"ד קמ"ז ס"ק ו'

⁹¹ מקור החסד על צוואת ר"י החסיד אות כט

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>